

УДК 821.111(73)Торо

**Марина Літвінова,
Кирило Ізошев**

ПРИЧИНИ УСАМІТНЕННЯ АВТОРА-ОПОВІДАЧА В «УОЛДЕНІ» Г.Д. ТОРО

У цьому дослідженні автори розглядають проблему усамітнення у творі Г.Д. Торо «Уолден, або Життя в лісі» у контексті трансцендентальної філософії. Описано та проаналізовано основні положення даного філософського напрямку. Проаналізовано філософські та естетичні погляди Г. Торо. У статті зроблено короткий огляд робіт вчених-попередників з питань філософії трансценденталізму та творчої спадщини американського філософа. За допомогою цих теоретичних та практичних розробок окреслено та проаналізовано причини усамітнення автора-оповідача в книзі Г.Д. Торо «Уолден, або Життя в лісі» та те, як вони впливають на сенс та структуру твору. У результаті дослідження було визначено, що твір Г. Торо «Уолден» має новелістичну структуру, сюжетну єдність окремих новел забезпечує єдиний протагоніст, єдність місця та часу дії. Автор твору звертається до читачів з апологією соціальної рівності, простого життя, самодостатності, «повернення до природи» та необхідності духовного самовдосконалення.

Ключові слова: усамітнення, відлюдництво, самотництво, трансценденталізм, самодостатність, самовдосконалення, простота, природа.

Актуальність теми дослідження.

Вивчення автобіографічних творів американських трансценденталістів — цікава та мало розроблена тема навіть в американському літературознавстві та літературній критиці. Серед кола цих філософів-романтиків яскраво виділяється особистість Генрі Девіда Торо. У власному автобіографічному творі «Уолден, або Життя в лісі» він не тільки надає опис кількох років свого життя у лісі біля міста Конкорд, штат Массачусетс, а й постулює власну естетично-філософську позицію.

Мета нашого дослідження — окреслити та проаналізувати причини усамітнення автора-оповідача в книзі Г. Торо «Уолден, або Життя в лісі». Задля досягнення цієї мети ми вбачаємо за потрібне виконати наступні **завдання**:

— надати характеристику трансценденталізму та його основним положенням;

— визначити причини усамітнення автора-оповідача у творі;

— проаналізувати вплив цих причин на сенс твору.

Виклад основного матеріалу. Вивченням творчості Г. Торо в закордонному літературознавстві у різні роки займалися Л. Буель [3], Е. Вайатт [11], Д. Херд [6], Д. Хонн [7] та інші. У російському літературознавстві його творчість розглядали Е. Осипова [1] та М. Покровський [2]. Вітчизняне літературознавство, на жаль, розвинуте недостатньо.

Найбільш помітною на цьому фоні є праця Л. Буеля [3], у якій подана докладна характеристика та аналіз теорії та форм трансценденталізму в літературі. Окрема увага приділена таким ключовим для напрямку фігурам, як Р. Емерсон, Г. Торо, У. Ченнінг. Наприкінці книги науковець подає короткий огляд автобіографічної традиції трансценденталістів. Е. Вайатт [11] надає порівняльну характеристику автобіографічної прози Г. Торо та Дж. М'юра. Дж. Лоуелл, сучасник

Г. Торо, в есе «Про Торо» жорстко критикує останнього через його заклик до повернення до природи та пропагування простого життя й зневаги до матеріальних цінностей [1, 268–269]. Дж. Лоуелл є творцем легенди про Г. Торо як про мізантропа та відлюдника. У зв'язку з цим стаття Д. Хонна [7] є спробою віднайти «справжнього Торо» під завалами критики Дж. Лоуелла та його сучасних послідовників, найвідомішою серед яких є журналістка К. Шульц. Д. Херд [6] концентрує увагу на літературному стилі «Уолдена». Широкий огляд життя та літературної творчості Г. Торо дає Е. Осипова [1] у власній статті. Автор аналізує постать письменника з усіх боків: подана коротка біографія Г. Торо, висвітлені причини появи «легенди про Торо», охарактеризована його громадська діяльність: пропаганда соціальної рівності та громадської непокори рабовласницькому уряду, допомога рабам, що втекли від хазяїв. Велика увага приділена аналізу його творів, «Уолдену» зокрема, М. Покровський у книзі «Генрі Торо» [2] дає широку панораму філософських поглядів цього американського філософа, висвітлені їх коріння, розвиток та еволюція. Зокрема, науковець зазначає, що філософські погляди Г. Торо ґрунтувалися на трансценденталізмі та протестантизмі [2, 47–48]. Естетичні погляди Г. Торо охарактеризовані як «романтичний натуралізм» [2, 92–97], основна понятійна схема якого «людина — природа — абсолют» [2, 110–117].

Засновником трансценденталізму як філософського напрямку був Р. Емерсон — видатний американський філософ та громадський діяч. У праці «Природа» [4] Р. Емерсон заклав підвалини трансценденталізму, ґрунтуючись переважно на трансцендентальній філософії І. Канта (та німецького ідеалізму загалом). До цього примішувались також уявлення англійських романтиків. Друге його важливе есе має назву «Довіра до себе» [5, 80–116].

Р. Емерсон вважав, що у захопленому спогляданні та в усамітненні серед природи людина може «під'єднатися» до Всесвітнього Буття та відчувати свою єдність із Богом. Як частки Бога, природа і людина єдині, і вони відчують один до одного тяжіння [4, 9–14]. Одне з центральних місць у філософії Р. Емерсона посідає поняття «довіра до себе». Під ним філософ розуміє не тільки і не тільки незалежність від суспільства, але й незалежність власної думки, відчуттів і почуттів, пріоритет власного досвіду над книжковим знанням. «Довіра до себе» Емерсона — крайня форма практичного індивідуалізму. З огляду на вищесказане, філософію трансценденталізму можна звести до декількох основних положень:

— необхідність близькості та єднання з природою [4, 11–14];

— необхідність духовного самовдосконалення [4, 46–75];

— осягнення Бога (макрокосму) через природу та самого себе [4, 82–95];

— необхідність бути самодостатнім [5, 100–116].

Г. Торо народився в Конкорді, штат Массачусетс, 12 червня 1817 року. Його пращурами по батьківській лінії були французи. Мати, уродженка Данбар, походила з нащадків шотландських переселенців. Батько Торо займався торгівлею, але його переслідували невдачі. Незабаром після народження сина він розорився і відправився шукати щастя в Бостон, а потім в інші міста Нової Англії. Через п'ять років він повернувся назад в Конкорд і зайнявся виготовленням олівців.

У 1833 році Г. Торо поступив до Гарварду, де отримував стипендію. Він багато читав, причому віддавав перевагу поезії, філософії, етнографії; вивчав англійських поетів. Трактати С. Кольріджа і Т. Карлейля багато в чому визначили його світогляд. Курси він закінчив в 1837 році одним з краших, але, на відміну від багатьох своїх колег, не прагнув зробити кар'єру. Його вело бажання знайти своє покликання. Він намагався викладати в школі, але, хоча дуже любив дітей, вчителем не став. Нетрадиційні педагогічні методи не здобули йому популярності серед солідної американської публіки, і йому незабаром довелося залишити цю посаду. Через деякий час він заснував в Конкорді власну школу, де викладав разом з братом Джоном близько трьох років. Хвороба брата поклала кінець педагогічній діяльності Торо. До цього часу він вже зрозумів, що його покликання в іншому — він буде поетом, філософом і натуралістом. Але для цього потрібна свобода, а на життя можна заробити й денною роботою, щоб не занепасти себе. Молодий випускник Гарварда бере лопату, сокиру і землемірні інструменти: ставить паркани, лагодить дахи, підгортає картоплю, вимірює ділянки — він був напрочуд вмілою людиною. Кілька годин необтяжливої праці — і він знаходив жадану свободу для літературного дозвілля, прогулянок по лісу, роздумів і читання. Місцеві фермери бачили в ньому людину порядну і розумну, думка ж пересічних людей для нього нічого не значила. Пізніше, 1854 року він напише: «Якщо я запродам суспільству всі ранкові й денні години, як робить більшість, то мені ні для чого буде жити ... Нема в світі більшого дурня, ніж той, хто витрачає значну частину свого часу, щоб заробляти на життя. Великі справи не потребують фінансової підтримки»¹[8].

Досвід «природного життя» Г. Торо значний в першу чергу тим, що послужив основою

¹ Тут і далі переклад цитат з тексту оригіналу наш. — К.І.

для створення книги «Уолден, або Життя в лісі» (“Walden, or Life in the Woods”). Вона вийшла в світ 10 серпня 1854 році. Цей досвід був незвичайним, як незвичайні сама книга та її автор.

«Уолден» одразу був помічений критикою. Доброзичливі рецензії з'явилися в аболіціоністських газетах «Нешнел антислейвері стандард» і «Нешенел ера». Але були й інші відгуки. Критик і поет Дж. Лоуелл звинувачував філософа в егоїзмі та індивідуалізмі, поклавши початок «легенді про Торо». З захистом автора «Уолдена» виступила відома письменниця та учасниця аболіціоністського руху Л. Чайльд. Так відразу після появи «Уолдена» виникла суперечка, що не затухає і донині: хто ж Г. Торо — егоїст, байдужий до блага ближнього, або «жива душа», совість нації; похмурий відлюдник, який втік від життя, або самотній революціонер, як назвав його С. Льюїс.

Життя в суспільстві — не завжди кращий спосіб жити для суспільства. З цими словами не можна не погодитися. Сприйнявши ідеї Р. Емерсона, Г. Торо переробив їх власним, особливим чином. Самота Торо на березі Уолдена не є витівкою мізантропа. Вона була необхідна для розвитку особистості, її самопізнання і вдосконалення, для виконання місії «поета», бо тільки на самоті можна сприйняти божественне одкровення. Зосередженість, інтимне спілкування з Богом, необхідне для містика, здавалися Торо неможливими в суєті та гвалті міського життя. Для цього було потрібно усамітнення на лоні природи. Крім того, Уолденське «самітництво» демонструвало несприйняття американського способу життя, заперечення тих рис суспільства, що не відповідали моральному ідеалу письменника. Його «самітництво» було у самій своїй суті пасивною формою громадянської непокори. Кожен, вважає Торо, повинен практикувати усамітнення, щоб стати повноцінним членом ідеального суспільства: *«самотність не вимірюється милями, які відділяють людину від її ближніх. Істинно старанний студент так само самотній у шумному вулику Кембридж-коледжу, як і дєрвіш в пустелі»* [10, 422]. Природа у нього посідає особливе місце, нею він захоплюється, нею милується, її часткою він є. Вона ж допомагає йому самовдосконалитися й позбутись мінливих матеріальних турбот: *«я напрочуд вільно рухаюся серед Природи — я становлю з нею єдине ціле. Я йду вздовж кам'янистого берега ставка, в одній сорочці, хоча погода хмарна, вітряна і прохолодна; ніщо особливо не привертає мою увагу, я відчуваю надзвичайно тісну спорідненість з усіма стихіями»* [10, 418].

«Уолден, або Життя в лісі» — перш за все, апологія простого життя, роздуми про те, яким чином людина може вдосконалити себе, зробити життя більш духовним та свідомим. У творі філософська доктрина трансценденталізму отримала яскраве

художньо-літературне втілення. Книга є низкою філософсько-автобіографічних новел, що поєднані єдиним протагоністом. Дія усіх новел відбувається біля Уолденського ставка та в Конкорді: прикмети місця чітко визначені та винесені в заголовок новел («Бобове поле», «Селище», «Ставки», «Ферма Бейкер» та ін.), в період з початку березня 1845 по вересень 1847 року. Таким чином, філософські та соціальні міркування письменника наповнюються художньою образністю в рамках єдиної просторово-часової структури, а не існують самі по собі, як було в «Тиждні на Конкорді та Меррімаку» [9]. Оповідач, герой і автор в «Уолдені» практично зливаються, і навряд чи можливо їх розділити. Не випадково сам Торо наполягав на автентичності в перших же рядках твору: *«Коли я писав ці сторінки — вірніше, більшу їх частину, — я жив один у лісі, на відстані милі від найближчого житла, в будинку, який сам побудував на березі Уолденського ставка в Конкорді, в штаті Массачусетс, і здобував прожиток виключно працею своїх рук. Так я прожив два роки і два місяці. Зараз я знову тимчасовий мешканець цивілізованого світу»* [10, 327].

Розділ «Господарство», що відкриває книгу, — своєрідний трактат про «первинні життєві потреби», про те, як забезпечити собі дах над головою, необхідний мінімум їжі, одягу і палива, щоб не закабалити себе. Торо докладно описував свій досвід життя на Уолдені. Справжній філософ, говорив він, повинен йти попереду свого часу: *«він по-іншому, не так, як його сучасники, харчується, живе, одягається і зігрівається»* [10, 337]. Проголошуючи один з найдорожчих його серцю принципів — простоту, — він не дозволяв собі «злітати в небеса». За допомогою жартів, гумору, підкреслено побутової лексики він заземлював високу думку, дотепно пародіював самого себе (діалог самітника та поета в розділі «Бобове поле»). Цілком серйозно він запевняє читача, що велика скриня, куди робітники склали на ніч інструмент, могла б слугувати добрим і недорогим житлом; що можна бути ситим однією кукурудзою, звареною з сіллю, а одяг носити до того часу, поки в ньому ще можна молитися Богу. З детальною точністю, до чверті цента підрахувавши свої «прибутки» і витрати під час життя на Уолдені, Торо повідомляв читачеві, що не тільки покритв усі витрати на будівництво, харчування, одяг та інше, а й залишився у вигазі — забезпечив дозвілля і незалежність, зміцнив здоров'я й, крім того, став власником зручного будинку, який обійшовся йому всього в двадцять вісім доларів. Він не тільки забезпечує себе сам, але й *думає сам за себе*. Автор-оповідач «Уолдена» ніколи бездумно не підтримує думку більшої, він намагається на все мати власну точку зору. Отже, перша з причин усамітнення автора в тому, що він, наслідуючи Р. Емерсона, бажав «довіряти собі»,

і усамітнися він саме для того, щоб зменшити вплив суспільства та «здорового глузду» (common sense) на його думки.

На сторінках книги автор розмірковує, сповідуються та розмовляє з читачем про повсякденні справи й основні закони буття, іноді прямо звертається до нього. Г. Торо віртуозно володіє великим арсеналом художніх засобів і безпомилково вибирає саме те, яке відповідає поставленому завданню: струснути читача, розбудити його свідомість, показати світ іншим, ніж бачить його пересічна людина, навчити Правді, Добру, Красі. Свою книгу-проповідь він адресував насамперед «середньому класу» — міській інтелігенції, заможним фермерам, студентам, які вибирають шлях в житті. Саме їх, а не пригнічених злиднями бідняків, хотів він навчити «правильного життя». Самопізнання, опрощення, близькість до природи, «довіру до себе», здорову фізичну працю — ось що пропонував їм цей мрійник як ідеал. У всьому цьому Торо бачив спосіб зробити життя більш осмисленим. Г. Торо ілюстрував ідеї Р. Емерсона за допомогою метафор і порівнянь. Власність для нього — символ гніту, капкан, потрапивши в який людина позбавляється найдорожчого блага — свободи. Люди ведуть «життя тихого відчаю», оскільки речі поневолили їх: «кращу частину своєї душі вони заривають в землю на добриво» [10, 328]. Г. Торо вирушив до лісу, щоб спробувати цілеспрямоване, свідоме життя. Він хотів прожити своє життя по-справжньому та вбачав за власне завдання «розбудити» сучасників, змусити їх відчувати кожну мить власного життя свідомо, а не під гнітом рутини та матеріальних турбот: «Я пішов у ліс, тому що хотів жити свідомо та цілеспрямовано, пізнаючи самі основи життя, і побачити, чи є щось, чому воно ще може мене навчити, а не для того, щоб коли настане моя остання година, зрозуміти, що й не жив по-справжньому» [10, 395]. Бажання жити свідомо

та розумно — це друга причина усамітнення автора на Уолденському ставку.

Сумній реальності, відбитій у дзеркалі художнього сприйняття, Торо протиставляє ідеал людського призначення. Створюючи його, він звертався до етичних уявлень Христа і древніх філософів Сходу. Мудрість не в тому, переконував він співгромадян, щоб збирати скарби, «які... моль та іржа знищують, злодії підкопуються й викрадають», а в тому, щоб «підкорити і культивувати декілька кубічних футів власної плоти» [10, 329]. Живучи в лісі, Торо бажав спростити своє життя. Він насолоджувався простотою свого життя, стверджуючи, що всім людям потрібно спростити своє життя: «Простота, простота, простота! Я кажу: нехай ваші справи будуть як два плюс три, а не сотня чи тисяча; замість мільйона підрахуйте с півдесятка та тримайте свої розрахунки на клаптику паперу» [10, 396]. Прагнення до простого, «природного» життя — ще одна з причин усамітнення автора.

Висновки. Узагальнюючи вищезазначене, можемо сказати, що причини усамітнення автора-оповідача в книзі Г.Д. Торо укорінені в його бажанні донести власний досвід природного, простого життя до читацьких мас. Прагнення «довіряти собі», жити свідомо та розумно, простим, «природним» життям — ці причини також стали тими інтенціями, за допомогою яких Г. Торо сформував сам текст «Уолдену», адже усамітнення автора-оповідача було не самоціллю, він бажав передати власний унікальний досвід майбутнім поколінням.

Актуальність подальших досліджень «Уолдена» Г. Торо та його творчості взагалі зумовлена повною відсутністю подібних розвідок у сучасному вітчизняному літературознавстві. Також супутньою проблемною темою може стати автобіографічна інтенція у творах американських трансценденталістів.

ДЖЕРЕЛА

1. Осипова Э.Ф. Генри Девид Торо / История литературы США: Литература эпохи романтизма. — М.: «Наследие», 1999. — Т. 2. — С. 247–305.
2. Покровский Н.Е. Генри Торо / Покровский Никита. — М.: Мысль, 1983. — 187 с.
3. Buell L. Literary Transcendentalism: Style and Vision in the American Renaissance / Lawrence Buell. — Ithaca and London: Cornell University Press, 1975. — 336 p.
4. Emerson R. W. Nature / Ralph Waldo Emerson. — Boston: James Munroe and Company, 1836. — 114 p. — URL: <https://archive.org/details/naturemunroe00emerrich>. — (дата звернення: 15.01.2018).
5. Emerson R. W. Self-reliance / Essays // Ralph Waldo Emerson. — New York: Charles E. Merrill Co, 1907. — 336 p. — URL: <https://www.gutenberg.org/files/16643/16643-h/16643-h.htm>. — (дата звернення 15.01.2018).
6. Herd D. Sounding: Henry David Thoreau / David Herd // Enthusiast! Essays on Modern American Literature. — Manchester: Manchester University Press. — 2007. — P. 26–51.
7. Hohn D. Everybody Hates Henry / Donovan Hohn // New Republic, дата оновлення: 21.10.2015. — URL: <https://newrepublic.com/article/123162/everybody-hates-henry-david-thoreau>. — (дата звернення: 19.01.2018).

8. Thoreau H. D. Life Without Principle. — URL: <http://xroads.virginia.edu/~hyper2/thoreau/life.html>. — (дата звернення: 15.01.2018).
9. Thoreau H. D. A Week on the Concord and Merrimack Rivers / Henry David Thoreau // A Week on the Concord and Merrimack Rivers / Walden; Or, Life in the Woods / The Maine Woods / Cape Cod. — Library of America, 1985. — P. 5–320.
10. Thoreau H. D. Walden; Or, Life in the Woods / Henry David Thoreau // A Week on the Concord and Merrimack Rivers / Walden; Or, Life in the Woods / The Maine Woods / Cape Cod. — Library of America, 1985. — P. 321–588.
11. Wyatt E. Two Woodsmen / Edith Wyatt // The North American Review. — University of Northern Iowa, Vol. 204, No. 730 (Sep., 1916), pp. 426–437. — URL: <http://www.jstor.org/stable/25108925>. — (дата звернення: 20.01.2018).

REFERENCES

1. Osipova, E. F. (1999). Genri Devid Toro. M., «Nasledie», pp. 247–305.
2. Pokrovskii, N. Ye. (1983). Genri Toro. M., Mysl, 187 p.
3. Buell, L. (1975). Literary Transcendentalism: Style and Vision in the American Renaissance. Ithaca and London, Cornell University Press, 336 p.
4. Emerson, R. W. Nature. (1836). Boston, James Munroe and Company, 114 p.
<https://archive.org/details/naturemunroe00emerrich>
5. Emerson, R. W. (1907). Self-Reliance. Essays. New York, Charles E. Merrill Co, 336 p.
<https://www.gutenberg.org/files/16643/16643-h/16643-h.htm>
6. Herd, D. (2007). Sounding: Henry David Thoreau. Enthusiast! Essays on Modern American Literature. Manchester, Manchester University Press, P. 26–51.
7. Hohn, D. Everybody Hates Henry. New Republic. <https://newrepublic.com/article/123162/everybody-hates-henry-david-thoreau>
8. Thoreau, H. D. Life Without Principle. <http://xroads.virginia.edu/~hyper2/thoreau/life.html>
9. Thoreau, H. D. (1985). A Week on the Concord and Merrimack Rivers. Walden; Or, Life in the Woods. The Maine Woods. Cape Cod. Library of America, P. 5–320.
10. Thoreau, H. D. (1985). Walden; Or, Life in the Woods. A Week on the Concord and Merrimack Rivers. Walden; Or, Life in the Woods. The Maine Woods. Cape Cod.. Library of America., P. 321–588.
11. Wyatt, E. (Sep., 1916). Two Woodsmen. The North American Review. University of Northern Iowa, Vol. 204, No. 730, pp. 426–437. <http://www.jstor.org/stable/25108925>

Марина Литвинова,

Кирилл Игошев

ПРИЧИНЫ УЕДИНЕНИЯ АВТОРА-ПОВЕСТВОВАТЕЛЯ В «УОЛДЕНЕ» Г.Д. ТОРО

В этом исследовании авторы рассматривают проблему уединения в произведении Г.Д. Торо «Уолден, или Жизнь в лесу» в контексте трансцендентальной философии. Описаны и проанализированы основные положения данного философского направления. Проанализированы философские и эстетические взгляды американского философа. В статье сделан краткий обзор работ ученых-предшественников по проблемам философии трансцендентализма и творческого наследия Г. Торо. С помощью этих теоретических и практических разработок обозначены и проанализированы причины уединения автора-рассказчика в книге Г. Торо «Уолден, или Жизнь в лесу» и то, как они влияют на смысл произведения. В результате исследования было определено, что произведение Г. Д. Торо «Уолден» имеет новеллистическую структуру, сюжетное единство отдельных новелл обеспечивает единый протагонист, единство места и времени действия. Автор произведения обращается к читателям с апологией социального равенства, простой жизни, самодостаточности, «возвращения к Природе» и необходимости духовного самосовершенствования.

Ключевые слова: уединение, отшельничество, затворничество, трансцендентализм, самодостаточность, самосовершенствование, простота, природа.

Maryna Litvinova,

Kyrylo Ihoshev

THE CAUSES OF AUTHOR-NARRATOR'S SOLITUDE IN N. D. THOREAU'S "WALDEN"

In the article the authors consider the problem of solitude in the H. D. Thoreau's work "Walden, or Life in the Woods" in the context of transcendental philosophy. The main principles of this philosophical trend are described and analyzed. Philosophic and aesthetic views of the American philosopher are analyzed. In this work, a brief review of the works of predecessors on transcendentalism and Thoreau's literary heritage is made. With the help of these theoretical and practical findings, the reasons for the author-narrator's solitude in H. D. Thoreau's book "Walden, or Life in the Woods" and how they affect the meaning of the work are identified and analyzed. As a result of the study, it is determined that "Walden" has a novelistic composition, the plot unity of individual stories is provided by a single protagonist and the unity of place and time of action. The author of the work appeals to readers with the apology of social equality, self-reliance, simple life, "return to Nature" and the need for spiritual self-improvement.

Key words: solitude, hermitage, reclusion, transcendentalism, self-reliance, self-improvement, simplicity, nature.

УДК 821.111–6.09

Ольга Семенюк

ЕПІСТОЛЯРНІ ДІАЛОГИ ВІНСТОНА ЧЕРЧИЛЛЯ З ДРУЖИНОЮ КЛЕМЕНТИНОЮ: КОНВЕРГЕНЦІЯ ЖАНРОВО-СТИЛЬОВИХ МОДИФІКАЦІЙ

У статті розглянуто явище конвергенції жанрово-стильових модифікацій як зрощення специфічних жанрових варіацій і стилістичних видозмін в рамках одного епістолярного комплексу — приватних листів Вінстона та Клементини Черчилль. На основі аналізу жанрово-стильових модифікацій кореспонденцій адресанта Вінстона Черчилля запропоновано жанрову типологію епістолярних зразків цього комплексу: листи дружні, інтимні, романтично-персоніфіковані, родинні, партнерсько-ділові, листи напівофіційного характеру, побутові замітки, критичні пасажи, есеї, щоденникові записи. Автор доповнює зміст поняття «епістолярного діалогу» та визначає жанрові форми приватного епістолярію письменника, що може бути предметом для подальших розвідок у цьому напрямку.

Ключові слова: конвергенція, жанрово-стильові модифікації, епістолярний діалог, критичний пасаж, критичний есей, щоденникові записи.

Багатогранна постать Вінстона Черчилля завжди привертала неабияку увагу дослідників, зокрема його політична діяльність, публіцистичні статті та стратегії. В. Черчилль був не лише далекоглядним політиком, істориком та публіцистом, філософом і художником, але й письменником, удостоєним Нобелівської премії в галузі літератури за художню майстерність у висвітленні історичних і біографічних подій, а також за блискучі ораторські промови у відстоюванні найвищих людських цінностей. У літературознавчих же студіях об'єктом дослідження почасти були лише біографічні факти його життя (Мартін Гілберт, Баклі Баррі Барретт, Артур Макс), ораторські

виступи британського політика (Роберт Роудз Джеймс), історичні та публіцистичні твори (Пол Еддісон, Уоррен Ф. Кімбол, Девід Томас, Н.В. Базилевич, С.В. Єременко), літературна діяльність (Джонатан Роуз, Фредерік Вудз, Кіт Аллдрітт), що залишає без уваги інші доробки його творчої спадщини, зокрема документальні жанри, а саме епістолярій митця. Саме приватні кореспонденції В. Черчилля становлять значний інтерес для дослідників художнього письменства Великої Британії, оскільки епістолярій видатного письменника і політичного діяча — «надзвичайно цінне автентичне першоджерело для осмислення творчої індивідуальності митця з усім спектром